

УДК 304.5

Киридон Є. - аспірантка

Інститут психології імені Г.С.Костюка АПН України (м. Київ)

ЧОЛОВІКИ ТА ЖІНКИ: ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ СЕКСУАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Науковий керівник: д. псих. н. проф. Говорун Т.В.

Гендер можна зобразити у вигляді багатовимірної структури, що містить чотири рівні. На думку О.Ю.Маркової поняття статі визначається щонайменше шістьма факторами. генетично – генетична формула жінок XX, чоловіків - XY; гормонально – наявність та поєднання чоловічих і жіночих гормонів; аналітично – за існуванням первинних та вторинних статевих ознак; соціально – формування чоловічих і жіночих ролей, ідеалів, моделей та норм поведінки; психологічно – розвиток статевої самосвідомості; юридично – фіксація статі в актах громадського стану.

Більшість цих проблем впливає з порушення сексуальних та гендерних ролей, оскільки хоча в наш час у частини чоловіків і жінок межі стереотипів статевої поведінки згладжуються, стають більш гнучким, проте статевої очікування продовжують існувати і в певній мірі звужують можливості встановлення інтимних контактів.

Наприклад, в основі таких статевих девіацій, як гомосексуалізм (статевий потяг людини до однієї з нею статі), трансвестизм (прагнення перевдягатися в одяг протилежної статі), транссексуалізм (уявлення себе особою протилежної статі) лежить часткова чи повна інверсія статевих (а серед них і гендерних) ролей, тобто заміна жіночих ролей на чоловічі і навпаки.

За даними Т.В.Данильченко формування гендерно-сексуальних орієнтацій та стереотипів відбувається у період 12-26 років. Розглянемо детальніше кожен з цих стереотипних чинників. Гендерні стереотипи – це сформовані в культурі узагальнення про поведінку чоловіка та жінки в повсякденному житті, що реалізується через механізми соціального впливу, тобто через нормативний та інформативний тиск. Психологи Т.В.Говорун та О.М.Кікінежді визначають гендерні стереотипи як «спрощені, стандартизовані, стійкі, емоційно насичені, ціннісно-означені полярні за знаком оцінки, жорстко фіксовані образи чоловіка і жінки, які спонукають до певного ставлення»

Гендерні стереотипи виявляють глибокий вплив на нашу сексуальність. Наше власне сприймання гендерної ролі може виявляти суттєвий вплив на нашу оцінку власної сексуальності, на очікування, що стосуються інтимних стосунків, а також на наше сприйняття якості цих стосунків і навіть на реакцію інших людей на нашу сексуальність. Поведінка, узгоджена з обраним різновидом гендерної ролі називається стевотипізованою або стеворольовою. Наприклад, нормативним стереотипом маскуліної поведінки вважається незалежність, владність, активність, професійна компетентність, а нормативними стереотипами жіночої поведінки є м'якість, поступливість, здатність до співчуття тощо.

Таким чином стеворольова поведінка автоматично перебирає на себе і ті стереотипи, які логічно впливають з обраного типу гендерної ролі. Так від чоловіків очікують прояви незалежності та агресії, тоді як жінки мають бути залежними та покірними. Подібні очікування є загальнопоширеними, тому і виступають у якості гендерних стереотипів будь-якої поведінки та сексуальної зокрема.